

JUSTISDEPARTEMENTET	
21 DES 2005	
SAKSNR.:	200504026
AVD/KONT/BEH:	LOV/EO/HI
DOK.NR. 7	ARKIVKODE:

Justisdepartementet, Lovavdelingen
Postboks 8005 Dep.,
0030 Oslo

Oslo 15.12.05

Deres ref: 200504026 EO HI /an
Vår ref: Eli Knøsen
Dato: 16.12.05

Norges Handikapforbund (NHF) viser til høring fra Justis- og
Politidepartementet vedrørende NOU 2005:8 Likeverd og tilgjengelighet.

NHF er en uavhengig interesseorganisasjon som arbeider for full likestilling og
samfunnsdeltakelse for mennesker med funksjonsnedsettelse.

Hovedmålgruppen er bevegelseshemmede.

Alle mennesker er likeverdige og har rett til et selvstendig liv.

Funksjonshemming er et resultat av utestenging og manglende tilgjengelighet.

Vårt krav om likestilling med andre borgere dreier seg om å oppnå
grunnleggende menneskerettigheter. Fysisk utestenging og sosial isolasjon er
diskriminering.

Norges Handikapforbund har i en årrekke arbeidet for at Norge skal innføre en antidiskrimineringslov for funksjonshemmede:

- som forbyr diskriminering av funksjonshemmede på samfunnsområder som arbeid, utdanning, tilgjengelighet til offentlig transport, bygninger, uteområder, informasjons- og kommunikasjonsteknologi.
- som pålegger private og offentlige produsenter og leverandører av varer og tjenester plikt til å sørge for at produkter og tjenester kan brukes av alle.
- der planlegging for alle og universell utforming er de bærende elementer.
- som inneholder konkrete tidsfrister for når utbedringer skal være gjort på ALLE samfunnsarenaer
- som inneholder sanksjonsmuligheter overfor de som bryter loven.

I høringsuttalelsen vil paragrafene behandles i kronologisk rekkefølge. Uttalelsen er stort sett avgrenset til de forslag hvor vi har innvendinger eller kommentarer til Lovutvalgets innstilling. Der det foreligger dissens, vises det til flertall og mindretall.

- Norges Handikapforbund støtter flertallets forslag der mindretallet utgjøres av Moshuus fra KS og Strøm fra NHO.
- Vi støtter samtliges mindretallsforslag fra Buvik, Fjellanger og Larsen.
- I noen spørsmål har vi en annen oppfatning enn utvalget som lovens tittel og formål, definisjon av indirekte diskriminering og behov for diskrimineringsvern i straffelovens § 135a og § 349 a og i Loven om offentlige anskaffelser.
- Vi har også merknader rundt § 9 og universell utforming, om bl.a. manglende plikt til tilretteleggende praksis.

Generelt

Lovens tittel:

Lovutvalget foreslår at loven skal hete:

Lov om forbud mot diskriminering på grunnlag av nedsatt funksjonsevne med kortformen diskriminerings- og tilgjengelighetsloven.

- **Norges Handikapforbund mener det primært er viktig med en harmonisering av de tre diskrimineringslovene; Likestillingsloven, Diskrimineringsloven og den foreslåtte Diskriminerings- og tilgjengelighetsloven. NHF foreslår derfor at de tre lovene får tilnærmet like titler f eks Lov om forbud mot diskriminering på grunnlag av henholdsvis kjønn, etnisitet mv. og nedsatt funksjonsevne.**
- **Sekundært støtter vi lovutvalgets forslag i at loven i kortform skal hete diskriminerings- og tilgjengelighetsloven.**

Lovens formål:

Lovutvalgets forslag til lovens formål:

Lovens formål er å sikre likeverd og fremme like muligheter til samfunnsdeltakelse for alle uavhengig av funksjonsevne, og å hindre diskriminering av på grunnlag av nedsatt funksjonsevne. Loven skal bidra til nedbygging av samfunnsskapte funksjonshemmende barrierer, og hindre at nye skapes.

NHF mener man bør bytte ut ordet "likeverd" med "likestilling"

I likeverd-begrepet ligger det en forståelse av at man er like mye verdt, men forskjellig – og dermed også skal ha ulike rettigheter og har andre behov.

I sosialtjenesteloven kan en snakke om likeverd – og ha rettigheter på tjenester av kompensatorisk art, men dette er en antidiskrimineringslov – denne loven skal hindre oss fra å være fratatt rettigheter som alle andre har. Likestilling assosieres i dag mer med kjønn og etnisitet. Det er viktig at også funksjonshemmede får den samme beskyttelse på samme vilkår og harmonisering av ordlyd.

- **NHF foreslår følgende ordlyd om Lovens formål**
Lovens formål er å sikre likestilling og fremme like muligheter til samfunnsdeltakelse for alle uavhengig av funksjonsevne, og å hindre diskriminering av på grunnlag av nedsatt funksjonsevne. Loven skal bidra til nedbygging av samfunnsskapte funksjonshemmende barrierer, og hindre at nye skapes.

Merknader til paragrafene.

§ 4 Forbud mot diskriminering

Diskrimineringsforbud og grunnlag

Fra forslaget til lovtekst:

Forbudet mot diskriminering i paragrafen her omfatter diskriminering på grunnlag av funksjonsevne som er nedsatt, har vært nedsatt, vil kunne bli nedsatt eller antas å være nedsatt, samt diskriminering på grunnlag av andre personers nedsatte funksjonsevne.

Formålet med å angi et diskrimineringsgrunnlag er ikke å angi hvilke personer som omfattes av lovens vern. Formålet er å fastslå hvilken type diskriminering som er forbudt.

Dette er viktig ettersom loven da også vil kunne beskytte foreldre som har barn med en funksjonsnedsettelse om en forelder ikke får en jobb fordi det antas at vedkommende mor eller far vil være mer borte fra jobben pga sitt barn.

Et annet eksempel er sortering av arbeidstagere ved kartlegging av gener.

Den samme definisjonen er brukt av Canada og Australia. Det har ikke skapt problemer og gjør at man unngår å fokusere på den nedsatte funksjonsevnen og heller fokuserer på selve diskrimineringen.

Loven skal ikke avgrense personkrets men fortelle hvilke handlinger som ikke aksepteres.

- **Norges Handikapforbund støtter og understreker betydningen av den presiseringen som er gitt av diskrimineringsforbudet.**

§ 4 Forbud mot diskriminering

Indirekte diskriminering

Fra forslag til lovtekst:

Direkte og indirekte diskriminering på grunnlag av nedsatt funksjonsevne er forbudt.

Med direkte diskriminering menes at en handling eller unnlatelse har som formål eller virkning at personer på grunnlag av nedsatt funksjonsevne blir behandlet dårligere enn andre blir, er blitt, eller ville blitt behandlet i en tilsvarende situasjon.

*Med indirekte diskriminering menes enhver tilsynelatende nøytral bestemmelse, betingelse, praksis, handling eller unnlatelse som fører til at personer på grunnlag av nedsatt funksjonsevne **blir stilt særlig ufordelaktig sammenliknet med andre.***

*Med indirekte diskriminering i arbeidslivet menes enhver tilsynelatende nøytral bestemmelse, betingelse, praksis, handling eller unnlatelse som faktisk virker slik at en arbeidssøker eller arbeidstaker **stilles dårligere enn andre arbeidssøkere eller arbeidstakere** på grunnlag av nedsatt funksjonsevne.*
(Uthevet av NHF)

Indirekte diskriminering på andre samfunnsområder enn arbeidslivet forutsetter at en person blir stilt "særlig ufordelaktig", mens det innenfor arbeidslivet etter flertallets forslag vil være tilstrekkelig at en person blir "stilt dårligere".

NHF har merket seg at mindretallet (fra KS og NHO) foreslår å fjerne 4. ledd med den begrunnelse at det ikke bør skilles mellom alvorlighetsgraden av diskrimineringen i arbeidslivet og samfunnet for øvrig. De mener at de ikke finnes en reell begrunnelse for at kravet skal være sterkere innen arbeidslivet. Det betyr en svekkelse av Aml. § 54 C nr. 2.

Norges Handikapforbund mener det er viktig å opprettholde det sterke kravet i arbeidslivet, men vi er ikke enig i at det skal stilles forskjellige krav til arbeidslivet og arenaer utenfor arbeidslivet.

Norges Handikapforbund mener man bør ha samme krav og samme ordlyd både innefor og utenfor arbeidslivet.

- **NHF går inn for at indirekte diskriminering i § 4 3. ledd skal defineres som at man "blir stilt dårligere sammenliknet med andre"-**
Slik at ordlyden blir: *"Med indirekte diskriminering menes enhver tilsynelatende nøytral bestemmelse, betingelse, praksis, handling eller unnlatelse som fører til at personer på grunnlag av nedsatt funksjonsevne stilles dårligere sammenliknet med andre".*

§ 9 Plikt til generell tilrettelegging (universell utforming)

Fra forslag til lovtekst:

Offentlig virksomhet skal arbeide aktivt og målrettet for å fremme universell utforming innenfor virksomheten. Tilsvarende gjelder for privat virksomhet rettet mot allmennheten. Med universell utforming menes utforming eller tilrettelegging av hovedløsningen i de fysiske forholdene slik at virksomhetens alminnelige funksjon kan benyttes av flest mulig. (Uthevet av NHF)

Universell utforming

Begrepet universell utforming blir ofte brukt synonymt med tilgjengelighet for alle, planlegging for alle og design for alle. Universell utforming vil si å utforme produkter og omgivelser på en slik måte at de kan benyttes av alle mennesker, i så stor utstrekning som mulig.

Utvalget har valgt ordlyden ”flest mulig”. NHF mener dette er en begrensning av begrepets ambisjon og kan oppfattes som et svakere krav. Begrepet blir også upresist. Universell Utforming betyr alle og ikke ”flest mulig” som også er innarbeidet i Norge.

- **NHF ønsker å beholde den offisielle definisjonen av universell utforming: ”for alle - i så stor utstrekning som mulig”?**

Pliktbegrensninger

I forslaget til lovtekst står det:så langt det ikke medfører en uforholdsmessig byrde for virksomheten. Ved vurderingen av om utformingen eller tilretteleggingen medfører en uforholdsmessig byrde, skal det særlig legges vekt på de nødvendige kostnadene ved tilretteleggingen, virksomhetens ressurser, tilretteleggingens effekt for å nedbygge funksjonshemmende barrierer, hvorvidt virksomhetens alminnelige funksjon er av offentlig art, sikkerhetsmessige hensyn og vernehensyn.

Og ikke tilrettelegge for alle er ofte begrunnet med ”uforholdsmessig stor byrde” eller ”sikkerhetsmessige hensyn” og ”vernehensyn”. Vår erfaring er at disse hensyn veldig ofte benyttes som argumentasjon for å kunne omgå krav om et samfunn for alle.

- **NHF krever at det i forskriftene til loven vektlegges en meget begrenset mulighet for å påberope seg grunner for å omgå kravet om universell utforming. Unntakssøknader må konkretiseres– og eventuell innvilgelse må praktiseres svært strengt.**

§ 9 Plikt til generell tilrettelegging (universell utforming)

Plikt til tilretteleggende praksis

Syseutvalget har generelt vært fokusert på ”universell utforming” av det fysiske miljø. For funksjonshemmede er tilgjengelighet til varer og tjenester en forutsetning for deltagelse i samfunnet. Universell utforming av uteområder, produkter og varer er en fordel for store deler av befolkningen – og skal ligge som en primærplikt for all virksomhet rettet mot allmennheten.

- **Norges Handikapforbund støtter kravet om at virksomheter som er rettet mot allmennheten skal være universelt utformet.**
- **I tillegg mener vi at virksomheter rettet mot allmennheten skal ha sekundærplikt til å ha rutiner for at alle skal kunne benytte seg av tjenesten eller tilbudet– uavhengig av funksjonsnedsettelse.**

§ 11 Plikt til universell utforming av bygg og anlegg mv.

NOU 2001:22 Fra bruker til Borger foreslår handlingsplaner på tre områder: bygg, transport og informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT) med tidsfrister, nasjonale standarder og økonomiske virkemidler. Manneråkutvalget sidestilte bygg, transport og IKT ut fra erkjennelsen av at disse tre områdene må tillegges samme betydning som rammevilkår for deltakelse.

Norges Handikapforbund er sterkt uenig i, og finner det underlig, at Lovutvalgets flertall har valgt ut en type funksjonshemmende barrierer som viktigere enn andre.

Erfaringsmessig vet vi at sektoransvarlige ikke anstrenger seg for å gjøre tilbud tilgjengelige for alle så lenge det ikke er lovpålagt. I land der man har generelle krav om tilrettelegging for alle har det vært en forutsetning at man setter ufravikelige tidsfrister for å oppnå dette.

Slik § 9 er utformet i dag, overlater den i realiteten til den enkelte å endre praksis i transportsektoren og i alle virksomheter som på en eller annen måte benytter IKT og gir informasjon til publikum.

IKT er et område med stor utskiftningstakt, og det ville ikke vært problemer med å stille slike krav innen en rimelig tidsfrist. Det kan heller ikke forsvares at Syse-utvalget brukte manglende kunnskaper på området som begrunnelse for å ikke ta det med. Kunnskapen om dette finnes – og utvalget kunne innhentet denne. Det finnes gode eksempler fra andre land, blant annet USA hvor lovgivningen har ført til god tilgjengelighet og brukbarhet for alle.

Krav om tilgjengelighet til arbeidsplasser

Flertallet foreslår plikt til universell utforming av bygg mv som er rettet mot allmennheten. Plikten vil omfatte bygninger med servicetilbud som butikker,

restauranter, legekontorer og bensinstasjoner. Videre sier flertallet at kravet til universell utforming kun skal gjelde den delen av virksomheten som utgjør virksomhetens alminnelige funksjon (Kap 13.1 s 258)

Av hensynet til ”full deltagelse og likestilling” – og ikke minst regjeringens satsing på funksjonshemmede og arbeid mener Norges Handikapforbund det også må stilles krav til universell utforming ved arbeidsplassene som disponeres og tilbys i disse bygningene. Vi viser i denne sammenheng til kapittel 10 i tekniske forskrifter til Plan og bygningsloven hvor man har krav for å sikre bruksmuligheter for orienterings- og bevegelseshemmede. Kravene gjelder både publikumsbygg og arbeidsbygg. Dagens praksis viser at dispensasjonsmuligheter og manglende kontroll og oppfølging gir muligheter for å unngå å følge forskriftens krav. Norges Handikapforbund mener derfor arbeidsplasser også må tas inn i § 11 i Likeverd og Tilgjengelighetsloven der man krever tilgjengelighet i bygg mv..

Utvalget viser til § 54 F i arbeidsmiljølovens diskrimineringsvern som stadfester plikt til individuell tilrettelegging.

Om arbeidsplassen i utgangspunktet ikke er universelt utformet er konsekvensen ofte at funksjonshemmede ikke velges blant arbeidssøkere fordi de anses som ekstraavgifter for bedriften.

Om arbeidsplassen i utgangspunktet er universelt utformet vil færre funksjonshemmede ha behov for individuell tilrettelegging, kostnadene ved eventuell individuell tilrettelegging vil være lavere og funksjonshemmede vil få lettere tilgang på arbeidsmarkedet.

Et slikt krav vil også utvilsomt være av stor samfunnsøkonomisk nytte.

I kap 10. 12.3.2. s 188 ønsker utvalget selv å påpeke at flest mulig blir likestilt ved å kunne dra nytte av de alminnelige løsningen.

Likeledes understrekes det at bedrifter selv opplever det som en fordel både internt og utad, at arbeidsplasser er lagt til rette for at mennesker med nedsatt funksjonsevne og at det faktisk arbeider mennesker med nedsatt funksjonsevne i bedriften (kap 10. 12.4.2 s 190)

- **Norges Handikapforbund slutter seg til mindretallets forslag om at IKT og transport skal omfattes av forpliktelsene i § 11**
- **Det må utarbeides standarder på alle tre områder som må lovfestes**
- **Norges handikapforbund mener at § 11 også skal inkludere kravet om tilgjengelighet til arbeidsplasser i private og offentlige bygg.**

§ 12 Bevisbyrde

Forslag til lovtekst

Hvis det foreligger omstendigheter som gir grunn til å tro at det har funnet sted brudd på bestemmelsene i § 4, § 5, § 6, § 7, § 9 eller § 10, skal det legges til grunn at brudd har funnet sted, hvis ikke den som er ansvarlig for handlingen, unnlåtelsen eller ytringen sannsynliggjør at det likevel ikke har funnet sted slikt brudd.

- **NHF støtter flertallet**

§ 16 Oppreisning og erstatning

Forslag til lovtekst.

Den som forsettlig eller grovt uaktsomt opptrer i strid med § 4, § 5 første til fjerde ledd eller § 7 kan pålegges å betale oppreisning til fornærmede.

Oppreisningen fastsettes til det beløp som finnes rimelig under hensyn til partenes forhold og omstendighetene for øvrig.

Arbeidssøker eller arbeidstaker kan kreve oppreisning for overtredelse av § 4, § 5 første til fjerde ledd eller § 7 i arbeidslivet uten hensyn til arbeidsgivers skyld.

Tilsvarende gjelder for den som søker om å bli eller som er medlem eller deltaker i en arbeidstaker-, arbeidsgiver- eller yrkesorganisasjon.

Oppreisning ved brudd på plikten til individuell tilrettelegging etter § 10 kan likevel kreves etter reglene i første og andre ledd dersom pålegg om stansing, retting mv. etter reglene i diskrimineringsombudsloven ikke kan avhjelpe følgene av diskrimineringen.

Erstatning for økonomisk tap som følge av brudd på loven her, kan kreves etter de alminnelige erstatningsregler.

Buvik, Fjellanger og Larsen foreslår at første ledd får følgende ordlyd: *Den som forsettlig eller uaktsomt opptrer i strid med § 4, § 5 første til fjerde ledd eller § 7 kan pålegges å betale oppreisning til fornærmede. Oppreisningen fastsettes til det beløp som finnes rimelig under hensyn til partenes forhold og omstendighetene for øvrig.*

- **NHF støtter dette mindretallets forslag**

Diskrimineringsvern i annen lovgivning

- **Norges Handikapforbund krever forbud mot diskriminering ved offentlige innkjøp jf "Loven om offentlige anskaffelser"**
- **Norges Handikapforbund går inn for at diskrimineringsvernet kommer inn i straffeloven § 135a "Rasismeparagrafen" og § 349a**

Loven om offentlige anskaffelser

I forslaget til forskrift til loven om offentlige anskaffelser, foreslås en egenerklæring etter modell av HMS-erklæringen og mulighet for avvisning av leverandør om ikke det er tatt tilgjengelighetshensyn.

Forbud mot diskriminering ved offentlige innkjøp er et velkjent virkemiddel i USA og Canada. I USA har dette vært tatt i bruk siden 2. verdenskrig, og er nedfelt i Civil Rights Act av 1964, Executive Order 11246, og i Rehabilitation Act sec. 03 (som gjelder disability).

I disse landene har dette vært et meget effektivt virkemiddel for å sørge for maksimal brukervennlighet.

Å stille slike krav er kostnadsfritt – og innfrielsen av de er frivillig. Stat og kommune er storkunder i markedet, dvs. det offentlige har stor makt til å styre og endre atferd ved å stille krav når store kontrakter skal inngås.

Norges Handikapforbund mener at det offentlig ikke skal kunne utøve skattefinansiert diskriminering.

- **Norges Handikapforbund krever et forbud mot diskriminering av funksjonshemmede i Loven om offentlige anskaffelser**

Straffelovens § 135 a og § 349 a

Lovutvalget går ikke inn for å gi funksjonshemmede strafferettslig vern mot diskriminering i § 135 a og § 349 a, bl.a. med henvisning til manglende effekt av dagens lovgivning, og mangel på saker som kan dokumentere behovet.

Norges Handikapforbund mener at rettspraksisen er i ferd med å innskjerpes for begge paragrafene og er derfor meget relevante – og den manglende kunnskapen om behovet skriver seg fra holdninger som ikke lenger har rot i virkeligheten.

§ 135 a

Syseutvalget skriver i NOU 2005:8 *Ytringsfrihetskommisjonen advarer uttrykkelig mot "symbolske markeringer uten videre effekt" når det gjelder straffesanksjonering av ytringer.*

Er § 135a bare en symbolsk lov uten effekt?

Norges Handikapforbund mener at symboleffekten i at også funksjonshemmede omfattes av loven i seg selv er viktig. Funksjonshemmede har også et reelt behov for å omfattes av loven på linje med de gruppene som i dag har vern mot diskriminerende og hatefulle ytringer.

Norge har fått kritikk fra FNs rasediskrimineringskommisjon, CERD, pga. at vernet mot rasisme er altfor svakt til fordel for ytringsfriheten. Denne kritikken førte til at § 135 a ble styrket ved behandlingen av forslag til lov mot diskriminering på grunnlag av etnisitet mv., en lov som også begrunnes med kritikken fra CERD, jf. Ot.prp. nr. 33 (2004-2005), kap. 17.

Ytringsfrihetskommisjonen i sin kritikk av § 135 a, peker på at den: "*noe tilfeldige oppregningen av forskjellige typer av kjennetegn bør endres*".

Og med dette mener de at: "*Diskriminering på grunn av særtrekk man ikke kan «skjule» i offentligheten (hudfarge, språk), kan etter kommisjonens syn føre til en særlig belastende form for diskriminering.*"

Norges Handikapforbund vil understreke at argumenter som taler for betydningen av § 135 a i Ot.prp. nr. 33, kap. 17, har også gyldighet for personer med nedsatt funksjonsevne. Det kan ikke gjelde en juridisk standard for mennesker med nedsatt funksjonsevne og en annen for andre utsatte grupper, slik tilfellet er i dag.

Lovutvalget legger til grunn for sin argumentasjon at det er mangel på saker som viser at mennesker med nedsatt funksjonsevne rammes av den atferd som forbys i § 135 a. Bl.a. vises det til at Riksadvokaten ikke kjenner til slike saker, jf. kap. 9.5.3.2.

I Norge mangler vi kunnskap om art og omfang av diskriminering på grunnlag av nedsatt funksjonsevne, både på dette og alle andre områder. Det er derfor ikke rart at det argumenteres med manglende kunnskap for å ikke ta med denne gruppen i lovteksten. Det foretas ingen registrering av diskriminering av denne gruppen, heller ikke når det gjelder vold og seksuelle overgrep mot personer med nedsatt funksjonsevne. Dette til tross for at det har vært rettssaker som dreier seg om vold og seksuelle overgrep mot forsvarsløse personer, f.eks. utviklingshemmede. I media får slike saker gjerne karakter av å være enkeltstående tragiske hendelser, ikke diskriminering mot en utsatt gruppe. Norges Handikapforbund vil vise til en skotsk selvrapporteringsstudie fra 2004 utført av Capability og DRC Skottland (Disability Rights Commission): "Hate Crime Against Disabled People in Scotland". Nesten halvparten hadde opplevd hate crime pga. disability, og 74 % av disse rapporterer graverende tilfeller, hvorav en drøy tredjedel gjelder fysiske angrep.

- **Norges Handikapforbund krever at også mennesker med nedsatt funksjonsevne får samme strafferettslige vern mot diskriminering i straffeloven § 135 a som andre diskrimineringsgrunnlag som etnisitet, religion, livssyn og homofil orientering.**

Norges Handikapforbund forslår følgende endring i straffeloven § 135 a første ledd: *Den som forsettlig eller grovt uaktsomt offentlig setter frem en diskriminerende eller hatefull ytring, straffes med bøter eller fengsel inntil 3 år. Likt med en offentlig fremsatt ytring, jf. § 7 nr. 2, regnes en ytring når den er satt frem slik at den er egnet til å nå et større antall personer. Som ytring regnes også bruk av symboler. Medvirkning straffes på samme måte.*

Med diskriminerende eller hatefull ytring menes det å true eller forhåne noen, eller fremme hat, forfølgelse eller ringeakt overfor noen på grunn av deres

a) hudfarge eller nasjonale eller etniske opprinnelse,

b) religion eller livssyn,

c) homofile legning, leveform eller orientering.

d) funksjonsevne som er nedsatt, har vært nedsatt, vil kunne bli nedsatt eller antas å være nedsatt, samt diskriminering på grunnlag av andre personers nedsatte funksjonsevne.

Eventuelt

d) funksjonsnedsettelse

§ 349 a

§ 349 a. første ledd lyder:

Med bøter eller fengsel inntil 6 måneder straffes den som i ervervsmessig eller liknende virksomhet, på grunn av en persons religion eller livssyn, hudfarge eller nasjonale eller etniske opprinnelse nekter ham varer eller tjenester på de vilkår som gjelder for andre. På samme måte straffes den som i slik virksomhet nekter en person varer eller tjenester som nevnt på grunn av hans homofile legning, leveform eller orientering.

Dette er de samme diskrimineringsgrunnlag som omfattes i § 135 a.

Syseutvalgets flertall avviser bruk av § 349 a, til tross for at denne bestemmelsen som tidligere knapt har vært tatt i bruk, nå har fått reell effekt ved at alkoholloven forbyr diskriminering av de grunnlag som dekkes i § 349 a. Etter alkohollovens § 1-8 kan bevilling inndras ved gjentatte brudd på diskrimineringsforbudet.

Flertallet mener at diskriminering på grunnlag av nedsatt funksjonsevne i liten grad handler om diskriminerende holdninger og at utestengelse oftest handler om manglende fysisk tilrettelegging. Norges Handikapforbund vil understreke at funksjonshemmede veldig ofte møter på diskriminerende holdninger.

På samme måte som når det gjelder § 135 a er det vanskelig å dokumentere omfang av utestedsdiskriminering. Vi kjenner imidlertid til mange eksempler. Norges Handikapforbund får stadig henvendelser fra funksjonshemmede som blir nektet adgang og eller servering på utesteder. Dette kan være fordi de forstås som syke når de sitter i rullestol eller beruset fordi de har spasmer eller utydelig tale – eller at deres avvikende utseende ikke oppleves som attraktivt og derfor er uønsket på utestedet.

Inndragelse av skjenkebevilling er det viktigste enkeltvirkemidlet for å motvirke denne utestedsdiskrimineringen – som ikke er knyttet til manglende tilgjengelighet.

Flertallet mener at en lovgivning der én og samme handling både kan utløse straff og andre sanksjoner vil reise spørsmålet om forbudet mot dobbelstraff. Norges Handikapforbund vil peke på at ettersom parallelle sanksjonssystemer tydeligvis ikke utgjør et problem ved andre diskrimineringsgrunnlag som hudfarge og etnisk bakgrunn – kan dette heller ikke være et argument for at § 349 a ikke skal utvides å omfatte nedsatt funksjonsevne.

Norges Handikapforbund mener det sender svært uheldige signaler til samfunnet når man går inn for forskjellsbehandling av folk som av samme grunn (utseendet) nektes adgang og servering på utesteder.

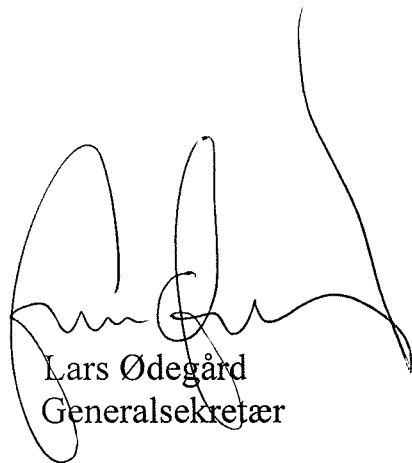
- **Norges Handikapforbund viser til og støtter mindretallet Buvik, Fjellanger og Larsen, sin begrunnelse for å ta i bruk straffelovens § 349 a mot diskriminering av funksjonshemmede.**
- **Norges Handikapforbund mener Straffeloven § 349 a første ledd første punktum skal lyde:**

”Med bøter eller fengsel i inntil 6 måneder straffes den som i ervervsmessig eller lignende virksomhet på grunn av en persons religion eller livssyn, funksjonsnedsettelse, hudfarge eller nasjonale eller etniske opprinnelse nekter ham varer eller tjenester på de vilkår som gjelder for andre.»

Med hilsen
NORGES HANDIKAPFORBUND

Eilin Reinaas

Eilin Reinaas
Forbundsleder

Lars Ødegård
Generalsekretær